

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

**Commentariorvm, Ac Dispvationvm In Primam Partem
Sancti Thomæ Tomvs ...**

Complectens Quæstiones à XXVII. vsque ad LXIV. & à Quæstione CVI.
vsque ad CXIV.

Vázquez, Gabriel

Antverpiæ, 1620

Quid in hac re sentiendum sit. c. 4.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-81000](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-81000)

*Andreas
dem species
habere.*

men eiusdem ordinis, etiam si specie differant, eadem omnino species rerum habere, solumque inter se differre, quia superioris naturæ Angeli intra eundem ordinem intelligunt perfectius eandem res per eandem species, eo quod perfectioris sint intellectus. Hanc sententiam ut probabilem defendit *Aegidius* in 2. dist. 3. part. 2. quæst. 2. art. 2. ad 4. dub. Sed expressè eam amplectitur *Ferrarius*, 2. contra gentes c. 98. §. Circa conclusionem. Fauet quoque *Henricus* d. illa 3. q. 4. art. 4. ubi asserit, omnes Angelos, qui in eodem genere proximo conueniunt, habere æquales species intelligibiles; & ita quo sunt superioris generis, habere pauciores species intelligibiles, non tamen quo sunt superioris naturæ secundum speciem. An vero omnes, qui conueniunt in eodem proximo genere, sint eiusdem ordinis, non explicat. Cæterum in quouis Angelo perfectioris naturæ etiam secundum speciem concedit clariore species intelligibiles, quam in alio inferioris naturæ. Confirmat autem *Ferrarius* hanc suam sententiam primum ex *Dionysio*, 12. cap. de celesti hierarch. Deinde quia videmus multa bruta animalia secundum speciem diuersa: ex quibus ea, quæ perfectiora sunt, non habent pauciores facultates sentiendi: ergo eadem ratione necesse non est, in Angelis, quo perfectioris naturæ sunt, pauciores esse species intelligibiles: quam rationem sumpsisse videtur ex *Aegidio*.

*Aegidius
Ferrarius.
Henricus.*

8.

Verum eadem quoque ratione probari posset, nec in Angelis superioris ordinis debere esse pauciores species, testimonium vero *Dionysii*, quam parum probet, iam superius ostensum est; quare & hæc sententia *Ferrarius* non habet firmum admodum fundamentum.

Henricus.

Quarta opinio est *Henrici* quodlib. 5. quæst. 14. qui docet, quemcumque Angelum omnia intelligere per vnam qualitatem seu habitum, non per plures species; quamuis asserit, illum habitum dici posse quodammodo speciem. Supponit autem id, quod *Sapor* asseruit, si darentur species intelligibiles in Angelo, tot esse futuras, quot essent obiecta: negat autem plures species in Angelo, & vnum habitum tantum concedit; quia si plures essent species intelligibiles, simul mouerent intellectum Angeli ad intelligendum omnia obiecta. Nam si in nobis plures species, quas habemus, id non efficiunt, sed nunc ad vnum obiectum mouemur, postea ad aliud: causa est manifesta: cum enim indigeamus etiam sensu ad intelligendum, & sensus non moueatur simul ad omnia, sed nunc ad vnum deinde ad aliud obiectum, intellectus etiam ad omnia simul non mouetur: at in Angelis hæc ratio locum non habet. Si vero ponatur vnus habitus in singulis Angelis, quem appellat *Henricus* habitum scientiæ, non sequitur idem incommodum, quia habitus ille inclinatur primo ad vnum primum obiectum, & deinde ad reliqua: non tamen ostendit hic author, quodnam sit primum illud obiectum, & quomodo deinde ad reliqua successiue non simul Angelus moueatur.

Vnum tantum habitum dicitur in Angelis sensu Henricus.

Refellitur.

Ego tamen non video, cur *Henricus* plures species Angelis non concedat, & vnum tantum habitum illis tribuat. Quoniam licet Angelus habeat plures species plurium rerum, ab eis tamen non determinatur ad primam cognitionem: ad primam inquam, non solum quam habuit initio creationis, sed à qua incipit genus aliquod nego-

tij ita cogitari, vt illa cognitio ex alia orta non fuerit, vt in nobis contingit, sed ad hanc determinatur à Deo, vt 1. 2. q. 9. art. vlt. dicemus, & *Augustinus* dicitur 7. lib. ad *Eudemum* circa finem, ubi dicit primam cognitionem in nobis esse à bona forma, manifeste tamen diuino instructa & directa. Difficile etiam est ostendere, quomodo ex vno habitum ad hoc potius obiectum, quam ad aliud Angelus determinetur, vt contra eundem *Henricum* superius dicebam. Quare hac ratione non debuit plures species Angelo denegare.

CAPVT IV.

Quid in hac re sentiendum sit.

Ego vero existimo, rem hanc ita esse à se habere, & ratione hominis remotam, vt nihil certi de illa affirmare possimus, non solum certa aliqua & manifesta ratione, sed neque probabilis coniectura. Nam quamuis in vno, aut alio modo philosophandi non possimus manifestam contradictionem deprehendere: ob id tamen non debemus asserere, hoc, aut illo modo species in Angelis esse, nisi ad id aliqua alia ratione inuocamus. Hanc autem ego existimo non suppetere, vt hoc potius modo, quam illo Philosophemur. Quare in re ita à seculo & Philologia humana remota nihil affirmare, commodius est, quam sine certa ratione aliquid asserere. Ideo mitto multa alia, quæ Theologi recentiores ex suo sensu extorserunt, vt quique suam tueretur opinionem, diuidunt enim species in Angelis prout libet.

Sed obijciat quis nobis iterum *Dionysio*, 17. cap. de celesti hierarch. Satis ante medium, vbi videtur asserere, superiores Angelos per pauciores species intelligere: ostendens enim, quomodo lingua corporis nostri membra similitudine quadam & metaphora Angelis tribuantur, de dentibus inquit; *Dentes id quod alimenti adhibiti, dantur, vnaqueque enim essentia, que mente prædita est, vnam intelligentiam, quam à diuinitate tractant accipi, in quibus quæ alijs natura consuit, diuidit, atque amplificat pro captu & ductu inferiori.* Si ergo superior Angelus inferiori distribuit in plures conceptus, id quod ipse vnico tantum intellexerat, vt in eis, quod nouit, captui inferioris adapret, signum est, superiores per pauciores species, quam inferiores intelligere.

Respondeo *Dionysio*, non loqui de notitia rebus, quas Angelus superior & inferior naturaliter sciuit, quasi de his sentiat, inferiorem Angelum per plures species intelligere: sed loquitur de his rebus, quas superiores Angeli sola diuina reuelatione cognoscunt: has autem inquit cognoscit ab Angelo superiori vnico conceptu perfectiori, cuique distribuit inferioribus in plura, vt quisque pro captu suo melius illa intelligat. Horum autem inferiorum non sunt propria species in Angelo. Quod si de rebus naturalibus sit sermo, cum eis quicumque Angelus naturaliter cognoscit, dicuntur, fieri nequit, vt superior debeat in plures conceptus eas diuidere, vt tradat inferiori melius intelligendas. Quocirca inferius disputat, non posse à superioribus illuminari in rebus, quas naturaliter vnusquisque illorum cognoscit, sed in ijs tantum, quæ diuina reuelatione accipiunt.

QVÆST.

QVÆSTIO LVI.

De cognitione Angelorum ex parte rerum immaterialium.

Deinde queritur de cognitione Angelorum ex parte rerum, quas cognoscunt. Et primo de cognitione rerum immaterialium. Secundo de cognitione rerum materialium.

Circa primum queruntur tria.

ARTICVLVS I.

Virum Angelus cognoscat seipsum.

Ad primum sic proceditur. Videtur, quod Angelus seipsum non cognoscat. Dicit enim Dionysius 6. cap. Eccles. Hierarc. quod angeli ignorant proprias virtutes. Cognita autem substantia cognoscitur virtus, Ergo Angelus non cognoscit suam essentiam.

2. Præterea. Angelus est quædam substantia singularis, alioquin non ageret, cum actus sint singularium subsistentium. Sed nullum singulare est intelligibile. Ergo non potest intelligi. Et ita cum angelo non adfit, nisi intellectiva cognitio, non poterit aliquis Angelus cognoscere seipsum.

3. Præterea. Intellectus mouetur ab intelligibili: quia intelligere est quoddam pati, ut dicitur in 3. de anima. Sed nihil mouetur, aut patitur à seipso, ut in rebus corporalibus apparet. Ergo angelus non potest intelligere seipsum.

Sed contra est, quod Augustinus dicit super Genes. ad lit. lib. 2. quod angelus in ipsa sua confirmatione, hoc est in illustratione veritatis, cognouit seipsum.

Respondeo dicendum, quod sicut ex supra dictis patet, obiectum aliter se habet in actione, quæ manet in agente, & in actione, quæ transit in aliquid exterius, Nam in actione, quæ transit in aliquid exterius, obiectum siue materia, in quam transit actus, est separata ab agente, sicut calefactum à calefaciente, & ædificatum ab ædificante. Sed in actione, qua manet in agente, oportet ad hoc, quod procedat actio, quod obiectum vniatur agenti, sicut oportet, quod sensibile vniatur sensui ad hoc, quod sentiat actum, & ita se habet obiectum vnitum potentie ad huiusmodi actionem, sicut forma, quæ est principium actionis in alijs agentibus. Sicut enim calor est principium formale calefactionis in igne, ita species rei visæ est principium formale visionis in oculo. Sed considerandum est, quod huiusmodi species obiecti quandoque est in poten-

tia tantum in cognoscitiua virtute: & tunc est cognoscens in potentia tantum. Et ad hoc, quod actu cognoscat, requiritur, quod potentia cognoscitiua reducat in actum speciei. Si autem semper eam actu habeat, nihilominus per eam cognoscere potest absque aliqua mutatione vel receptione præcedenti. Ex quo patet, quod moueri ab obiecto non est de ratione cognoscentis in quantum est cognoscens, sed in quantum est potentia cognoscens. Nihil autem differt ad hoc, quod forma sit principium actionis, quod ipsa forma sit aliquando in hærens, & quod sit per se subsistens. Non enim minus calor calefaceret, si eilet per se subsistens, quam calefacit in hærens. Sic igitur etsi aliquid in genere intelligibilem se habeat, ut forma intelligibilis subsistens, intelligit seipsum. Angelus autem cum sit immaterialis, est quædam forma subsistens, & per hoc intelligibilis actu. Vnde sequitur, quod per suam formam, quæ est sua substantia, seipsum intelligat.

Ad primum ergo dicendum, quod littera illa est antiquæ translationis, quæ corrigitur per nouam, in qua dicitur. Præterea, & ipsos, scilicet Angelos cognouisse proprias virtutes. Loco cuius habebatur in alia translatione, & adhuc eos ignorare proprias virtutes. Quamuis etiam littera antiquæ translationis saluari possit, quantum ad hoc, quod angeli non perfecte cognoscunt suam virtutem secundum quod procedit ab ordine diuinæ sapientiæ: qui est angelis incomprehensibilis.

Ad secundum dicendum, quod singularium, quæ sunt in rebus corporalibus, non est intellectus apud nos, non ratione singularitates, sed ratione materie, quæ est in eis indiuiduationis principium. Vnde si aliqua singularia sunt, sine materia subsistentia, sicut sunt angeli, illa nihil prohibet intelligibilia esse actu.

Ad tertium dicendum, quod moueri & pati conuenit intellectui, secundum quod est in potentia. Vnde non habet locum in intellectu angelico, maxime quantum ad hoc, quod intelligit seipsum. Actio etiam intellectus non est eiusdem rationis cum actione, quæ in corporalibus inuenitur in aliam materiam transcurrente.

Conclusio est, Angelus cognoscit seipsum per suam substantiam.

DISPUTATIO CCIV. Quomodo Angelus seipsum cognoscat,

Opinio Scoti, & aliorum, cap. 1.

Angeliam